

Nr 9

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna på kapitalbudgeten för budgetåret 1970/71 inom kommunikationsdepartementets verksamhetsområde jämte motiöner.

(4:e avd.)

1. Investeringsplan för kommunikationsverken m. m. I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t (bilaga 8, s. 130—133 i utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 2 januari 1970) lämnat en sammanfattande redogörelse för kommunikationsverkens investeringar, avseende postverkets, televerkets, statens järnvägars och luftfartsverkets fonder samt statens vägverks förrådsfond och sjöfartsverkets fond.

Den för budgetåret 1970/71 förordade investeringsverksamheten framgår av följande tabell. Som jämförelse har i denna även upptagits beloppen för den hösten 1969 beräknade förbrukningen under 1969/70.

	1969/70	1970/71	
	Beräknat hösten 1969	Verkens förslag	Förordat av dep. chefen
		milj. kr.	
Postverket	65,3	50,6	40,2
Televerket, exkl. rundradio	592,0	698,4	592,1
Statens järnvägar	366,5	414,3	367,6
Luftfartsverket	36,0	50,6	46,3
Vägverket	54,4	74,2	56,0
Sjöfartsverket	29,4	22,8	21,8
Summa	1 143,6	1 310,9	1 124,0

I efterföljande tablå lämnas en sammanfattande översikt av de faktiska investeringarna under budgetåren 1969/70 och 1970/71. Därav framgår även beräkningen av de för investeringarnas genomförande erforderliga anslagsbeloppen. Siffrorna anges i milj. kr.

Bihang till riksdagens protokoll 1970. 6 saml. Nr 9

	Investe- rings- utgifter	Av verken planerade investerings- utgifter		Av departe- mentschefen beräknade inve- steringsutgifter		Reser- vationer den 30/6	Anslag	Förslag	Beräk- nade reserva- tioner d. 30/6
	1968/69	1969/70	1970/71	1969/70	1970/71	1969	1969/70	1970/71	1970
Postverket.	21,1	45,7	50,6	65,3	40,2	2,2	66,0	41,3	2,9
Televerket, exkl. rundradio.	592,4	662,3	698,4	592,0	592,1	52,9	598,3	592,1	59,2
Statens järnvägar.	417,4	385,0	414,3	366,5	367,6	21,1	382,2	367,6	36,8
Luftfartsverket. . .	26,4	39,9	50,6	36,0	46,3	8,4	30,5	48,0	2,9
Vägverket	60,7	67,0	74,2	54,4	56,0	—	59,8	56,2	5,4
Sjöfartsverket. . . .	30,6	29,5	22,8	29,4	21,8	1,1	29,4	22,9	1,1
Summa	1 148,6	1 229,4	1 310,9	1 143,6	1 124,0	85,7	1 166,2	1 128,1	108,3

I detta sammanhang har utskottet behandlat de likalydande motionerna I: 735 av herr Sveningsson och II: 836 av herrar Magnusson i Borås och Lothigius vari yrkats att riksdagen måtte besluta att anslagsramen under kommunikationshuvudtitelns del av kapitalbudgeten måtte minskas med ett belopp om 100 milj. kr. i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet. Enligt den i 1969 års statsverksproposition förordade och av riksdagen sedermera godkända planen för investeringarna inom kommunikationsverkens fonder beräknades den totala medelförbrukningen — exklusive anslaget till rundradioanläggningar å televerkets fond — under innevarande budgetår uppgå till 1 113,8 milj. kr. Genom beslut av Kungl. Maj:t i juni 1969 höjdes ramen för postverkets del med 1,1 milj. kr. för teckning av aktier i Tidningstjänst AB. Vidare har på tilläggsstat till postverket anvisats ett anslag av 25,0 milj. kr. för att täcka det behov av kapital i postbanken, som är en följd av att postbanken från den 1 januari 1970 tillämpar i princip samma rörelser regler som övriga bankinstitut. Dessutom förutses i propositionen höjningar av investeringsramarna för luftfartsverkets fond med 1,0 milj. kr., för täckande av kostnader för inrikeshallen på Arlanda, och för sjöfartsverkets fond med 2,7 milj. kr. för vissa beredskapsarbeten avseende fondens verksamhet. Den totala investeringsomslutningen under berörda fonder beräknas därmed under budgetåret 1969/70 uppgå till 1 143,6 milj. kr. Någon ytterligare medelsanvisning från riksdagens sida för att den sålunda förutsatta medelförbrukningen skall kunna uppnås är med hänsyn till befintliga medelsreservationer ej erforderlig.

I sina framställningar om anslag för nästa budgetår har verksstyrelserna räknat med investeringar om sammanlagt 1 310,9 milj. kr. Departementschefen har emellertid vid en avvägning från olika synpunkter funnit den totala medelförbrukningen under berörda fonder böra begränsas till 1 124,0

milj. kr. Detta innebär — om för innevarande budgetår vissa anslagsutgifter av engångskaraktär frånräknas — en ökning med 35,2 milj. kr. jämfört med beräkningarna i 1969 års statsverksproposition av medelsförbrukningarna för motsvarande ändamål under budgetåret 1969/70 och en ökning med 30,4 milj. kr. om jämförelse sker med de hösten 1969 gjorda beräkningarna och därvid även bortses från det särskilda tilläggsanslaget av 25 milj. kr. för postbanken. Till närmare belysning av de framlagda förslagen har departementschefen i statsrådsprotokollets inledande översikt lämnat en redogörelse för investeringsbehoven inom de olika verken samt i korthet berört investeringarnas inriktning för nästa budgetår.

Utskottet har för sin del funnit sig kunna godta det i propositionen framlagda förslaget beträffande investeringsverksamhetens totala omslutning samt dess fördelning de skilda verken emellan. Till frågan om anvisande av de anslag som erfordras för investeringsplanens genomförande återkommer utskottet under respektive punkter i det följande.

Beträffande det i motionerna I: 735 och II: 836 framställda yrkandet om en minskning med sammanlagt 100 milj. kr. av medelsanvisningen under här ifrågavarande fonder får utskottet anföra följande.

Såsom av propositionen framgår och av motionärerna jämväl framhålits har anslagen för nästa budgetår under dessa fonder beräknats så, att de jämte förutsedda behållningar vid budgetårets ingång skall motsvara den föreslagna medelsförbrukningen och därutöver ge en marginal om ca 10 %. En sådan marginal finner emellertid motionärerna — under hänvisning bl. a. till nuvarande sysselsättningsläge — obehövlig och hemställer därför om förenämnda minskning av den av departementschefen föreslagna medelsanvisningen.

Utskottet vill i anledning härav erinra om att den tillämpade formen för anslagsredovisningen — innebärande främst att de olika investeringsanslagen under varje kapitalfond sammanslagits till i huvudsak ett kollektivanslag — i princip beslöts redan vid 1962 års riksdag samt tillämpats fr. o. m. budgetåret 1963/64. På respektive kollektivanslag skulle enligt förenämnda beslut en viss marginal utöver ramen finnas tillgänglig för att möjliggöra en av konjunkturmässiga eller eljest särskilda skäl påkallad höjning av medelsförbrukningen under löpande budgetår. Vid sin behandling av dessa frågor fann utskottet den föreslagna omläggningen innebära avsevärda fördelar ur anslagstekniska synpunkter samt vara väl ägnad att tjäna det därmed angivna syftet, nämligen att för de affärsdrivande verkens och förrådsfondens del skapa ökad frihet i investeringshänseende inom de ramar som av Kungl. Maj:t fastställs. Då utskottet för sin del inte finner skäl föreligga att nu frångå denna uppfattning och anslagsmarginalen ej heller synes böra minskas på sätt motionärerna föreslagit avstyrks motionerna i fråga.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet

att riksdagen med avslag å motionerna I: 735 och II: 836 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anført beträffande investeringsplan för kommunikationsverken m. m.

Statens affärsverksfonder

Postverket

2. Postverkets anslagsbehov. Kungl. Maj:t har (s. 134—143) föreslagit riksdagen *dels* att för budgetåret 1970/71 under postverkets fond anvisa i statsrådsprotokollet angivet investeringsanslag av 41 300 000 kr., *dels* att medge att postverket ges rätt att ställa borgen för AB ID-kort upp till ett belopp av 500 000 kr.

I de likalydande motionerna I: 734 av herr Svanström och II: 823 av herrar Glimnér och Polstam har hemställts att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala att postutdelning skall ske alla vardagar i alla delar av landet.

Utskottet. I sin framställning om anslag för nästa budgetår har postverket räknat med en medelsförbrukning om 50,6 milj. kr., varav 20 milj. kr. avser den fortsatta tillbyggnaden av postgirohuset i Stockholm.

Departementschefen har ansett förbrukningen böra begränsas till 40,2 milj. kr., vilket med ianspråktagande av tillgängliga reservationsmedel samt under de i statsrådsprotokollet i övrigt angivna förutsättningarna kräver en medelsanvisning om 41,3 milj. kr. Förslaget möjliggör igångsättning av posthus i Gävle, Jakobsberg, Kristianstad och Malmö. I övrigt medger den föreslagna medelstildelningen bl. a. ny- och ersättningsanskaffning av motorfordon samt övertagande i vissa fall av enskild busslinjetrafik.

Utskottet har under föregående punkt förklarat sig kunna godta den av Kungl. Maj:t förordade ramen för bl. a. postverkets medelsförbrukning under nästa budgetår. Den föreslagna fördelningen av investeringarna på skilda utgiftsändamål tillstyrks också av utskottet liksom anslagsberäkningen. Utskottet tillstyrker vidare — på de av departementschefen anförda skälen — att postverket ges rätt att ställa borgen för AB ID-kort upp till ett belopp av 500 000 kr.

I anledning av yrkandet i motionerna I: 734 och II: 823 vill utskottet framhålla att som allmän princip redan gäller att postutdelning skall ske på sätt motionärerna yrkat. Fall förekommer dock där enligt vad utskottet erfarit en sådan ordning — till följd av geografiska förhållanden och kom-

munikationsförhållanden m. m. samt därav föranledda kostnader — rimligen inte kan tillämpas.

I anslutning härtill må nämnas att i samband med 1964 års beslut om ändrad organisation av postverket (prop. 141, SU 136, rskr. 295) erinrades om att verket är ett allmännyttigt företag, varmed anses följa en skyldighet i princip att bl. a. genom ett över hela landet utbrett nät av postanordningar erbjuda erforderlig postal service ävensom att uppehålla denna service också i områden i vilka rörelsen inte är bärkraftig. Vidare framhölls att det är angeläget att verket söker utveckla, anpassa och differentiera servicen på ett sådant sätt och i sådana former att den tillgodoser näringslivets och allmänhetens önskemål och dessutom på ett naturligt sätt kan inpassas i verkets organisations- och arbetsmönster.

Enligt vad utskottet erfarit pågår enligt dessa riktlinjer en omfattande verksamhet inom verket i syfte att förbättra och rationalisera dess service gentemot allmänheten, bl. a. genom en successiv utveckling och motorisering av lantbrevbäringen. Inte minst för skärgårdarnas och glesbygdernas befolkning har åtgärder i nämnda syfte vidtagits. Slutligen må nämnas att en särskild servicekommitté inom verket fortlöpande arbetar med frågor av det slag motionärerna aktualiserat.

Någon särskild åtgärd i frågan från riksdagens sida synes med hänsyn till det anförda ej påkallad varför motionerna i fråga avstyrks.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Posthus m. m.* för budgetåret 1970/71 anvisar ett investeringsanslag av 41 300 000 kr.,
2. att riksdagen medger att postverket ges rätt att ställa borgen för AB ID-kort upp till ett belopp av 500 000 kr.,
3. att riksdagen avslår motionerna I: 734 och II: 823.

Televerket

3. **Televerkets anslagsbehov.** Kungl. Maj:t har (s. 144—158) föreslagit riksdagen *dels* att för budgetåret 1970/71 under televerkets fond anvisa i statsrådsprotokollet angivet investeringsanslag av 592 100 000 kr., *dels* att uppdra åt fullmäktige i riksgäldskontoret att för beredande av ytterligare rörelsemedel åt televerket tillhandahålla verket en från 325 000 000 kr. till 400 000 000 kr. ökad rörlig kredit.

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels de likalydande motionerna I: 142 av herr Svanström m. fl. och II: 156 av herr Glimmér m. fl. vari hemställts att riksdagen måtte uttala att inträdesavgift för telefonabonnemang skall vara lika för alla,

dels de likalydande motionerna I: 733 av herr Svanström och II: 832 av herr Johansson i Växjö m. fl. vari hemställts att riksdagen måtte i skrivelse

till Kungl. Maj:t uttala att televerkets taxor må ändras så att avbrott i telefonabonnemang inte innebär att ny inträdesavgift måste erläggas vid förnyat abonnemang utan att i sådana fall blott gällande avgift för flyttning av telefon skall ifrågakomma,

dels motionen II: 155 av herr Clarkson vari yrkats att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer att televerket instrueras att utan extra kostnad för abonnenten i dennes adressuppgift ange ortnamn som tidigare varit poststation.

Utskottet. Den av televerket för nästa budgetår beräknade medelsförbrukningen av 698,4 milj. kr. har av departementschefen ansetts böra begränsas till 592,1 milj. kr. Med hänsyn till att televerkets nya förvaltningsbyggnader i Farsta färdigstälts under innevarande budgetår — vilket medför att något medelsbehov för detta ändamål inte föreligger under budgetåret 1970/71 — innebär den av departementschefen föreslagna medelsförbrukningen jämfört med den beräknade medelsförbrukningen under budgetåret 1969/70 att beloppet för investeringar i olika slags teleanläggningar ökar med 10,1 milj. kr.

Den av departementschefen godkända investeringsplanen avser bl. a. påbörjande av ny- och tillbyggnad av telefonstationer i Botkyrka, Bålsta, Göteborg, Knivsta, Kungsängen och Linköping samt i fråga om den fortsatta utbyggnaden av fjärrförbindelsenätet ett antal nya koaxialanläggningar och radiolänkförbindelser.

Under punkten 1 i det föregående har utskottet förklarat sig kunna godta den av Kungl. Maj:t för nästa budgetår förordade ramen för medelsförbrukningen under televerkets fond. Den förutsedda fördelningen på skilda investeringsändamål har ej gett utskottet anledning till erinran liksom ej heller anslagsberäkningen. Utskottet tillstyrker vidare — på de av departementschefen anförda skälen — att maximibeloppet för verkets rörliga kredit i riksgäldskontoret ökas med 75 milj. kr. till 400 milj. kr.

Beträffande vissa motionsledes aktualiserade frågor får utskottet anföra följande.

I motionerna I: 142 och II: 156 har yrkats att riksdagen måtte uttala att *inträdesavgift för telefonabonnemang* skall vara lika för alla. Enligt vad utskottet inhämtat gäller normalt för hela landet att ledning mellan station och abonnent anlägges och underhålls av televerket utan extra kostnad för abonnenten inom ett för varje station fastställt område, benämnt stationsområde. För t. ex. skärgårdsområden innebär detta att bofast befolkning erhåller abonnemang mot erläggande av allenast sedvanlig inträdes- och abonnemangsavgift trots att televerkets självkostnader här som regel uppgår till mångdubbelt högre belopp än avgifterna i fråga.

I vissa fall undantages emellertid del av stationsområde, t. ex. öar och avlägset liggande fjäll- och skogsbygder, från förmånen av fria ledningar,

nämligen då sådan del av stationsområdet saknar bofast befolkning och endast utnyttjas för fritidsbebyggelse, såsom sommarstugor, jakt- och sportstugor eller liknande. Det har i sådana fall i enlighet med av riksdagen tidigare godtagna principer inte ansetts vara skäligt eller ligga i samhällets intresse att på statens bekostnad anordna dyrbara förbindelser.

När det gäller öar utan bofast befolkning året om har dock i en del fall yrkesutövare, t. ex. fiskare, som för sin utkomst skull måste vistas på en sådan ö under längre perioder av året undantagsvis medgivits abonnemang utan att erlägga avgift för ledningen härtill.

Under hänvisning till det anförda finner utskottet någon särskild framställning i ämnet från riksdagens sida ej motiverad och avstyrker därför motionerna.

I motionerna I: 733 och II: 832 har yrkats att televerkets taxor må ändras så, att *avbrott i telefonabonnemang* inte innebär att ny inträdesavgift måste erläggas vid förnyat abonnemang utan att i sådana fall blott gällande avgift för flyttning av telefon skall ifrågakomma. Vad motionärerna därvid anför framstår i och för sig som beaktansvärt. Utskottet har dock av bl. a. administrativa skäl inte funnit sig berett att biträda deras yrkanden och avstyrker följaktligen motionerna i fråga.

Ej heller kan utskottet finna anledning föreligga att på sätt i motionen II: 155 yrkats från riksdagens sida göra en särskild framställning hos Kungl. Maj:t om att televerket instrueras att utan extra kostnad för abonnent i dennes adressuppgift i *telefonkatalogen* ange ortnamn som tidigare varit poststation. Motionen avstyrks därför.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Teleanläggningar m. m.* för budgetåret 1970/71 anvisar ett investeringsanslag av 592 100 000 kr.,
2. att riksdagen uppdrar åt fullmäktige i riksgäldskontoret att för beredande av ytterligare rörelsemedel åt televerket tillhandahålla verket en från 325 000 000 kr. till 400 000 000 kr. ökad rörlig kredit,
3. att riksdagen avslår motionerna I: 142 och II: 156,
4. att riksdagen avslår motionerna I: 733 och II: 832,
5. att riksdagen avslår motionen II: 155.

Statens järnvägar

4. Statens järnvägars anslagsbehov. Kungl. Maj:t har (s. 159—180) föreslagit riksdagen att *dels* för budgetåret 1970/71 under statens järnvägars fond anvisa i statsrådsprotokollet angivet investeringsanslag av 367 600 000 kr., *dels* bemyndiga Kungl. Maj:t att inrätta i statsrådsprotokollet förordade tjänster på löneplan C vid statens järnvägar.

I de likalydande motionerna I: 83 av herrar Nils Nilsson och Stefanson samt II: 96 av herrar Jonsson i Mora och Boo har yrkats att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för en elektrifiering av järnvägslinjen Borlänge—Mora.

Utskottet. Den av statens järnvägar för budgetåret 1970/71 föreslagna medelsförbrukningen om 414,3 milj. kr. har av departementschefen ansetts böra begränsas till 367,6 milj. kr. Tyngdpunkten i investeringsprogrammet har lagts vid investeringar, som dels innebär en successiv ökning och anpassning av SJ:s kapacitet med hänsyn till de krav som SJ:s kunder i person- och godstrafiken ställer, dels innebär rationaliseringar i olika hänseenden och därmed förbättrade möjligheter för SJ att hävda sig marknads- och prismässigt, dels medger en allt större driftsäkerhet.

Även under nästa budgetår hänför sig en betydande del av investeringarna till de kapitalkrävande åtagandena för lokaltrafiken inom storstockholmsområdet. Enligt gällande avtal erhåller SJ av SL ersättning för drift- och kapitaltjänstkostnader hänförliga till denna trafik.

I den av departementschefen förordade medelsförbrukningen ingår även investeringar för 13,3 milj. kr. i järnvägslinjer, tillhörande det ersättningsberättigade nätet, samt vissa medel för försvarsändamål.

Kungl. Maj:ts sålunda framlagda förslag till investeringsplan för statens järnvägars fond tillstyrks av utskottet liksom den förordade fördelningen på olika investeringsobjekt samt beräkningen av anslagsbehovet. Utskottet biträder jämväl vad departementschefen i förevarande sammanhang i övrigt anfört och förordat. Detta innebär bl. a. att SJ, i likhet med vad som skett under de senaste budgetåren, även för nästa budgetår i bokföringen inom värdeminskningsskontot tillåtes föra över högst 30 milj. kr. från delkontot för pensionsförpliktelser till slopningskontot i den mån behov därav föreligger.

Utskottet har heller inget att erinra mot att Kungl. Maj:t, på sätt departementschefen förordat, bemyndigas inrätta tjänster på löneplan C vid statens järnvägar.

I motionerna I: 83 och II: 96 har yrkats att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte hemställa att åtgärder vidtages för elektrifiering av järnvägslinjen Borlänge—Mora. Motioner i samma ämne vid 1968 och 1969 års riksdagar har av utskottet avstyrkts under hänvisning bl. a. till av statens järnvägar lämnade uppgifter angående en inom verket verkställd elektrifieringskalkyl för bandelen i fråga samt förda förhandlingar med närmast berörda intressenter om ökade virkestransporter m. m. Utvecklingen i olika avseenden bedöms emellertid alltjämt, enligt vad utskottet inhämtat, inte bli sådan att en elektrifiering av bandelen f. n. är tillräckligt motiverad. Utskottet avstyrker därför motionerna i fråga.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Järnvägar m.m.* för budgetåret 1970/71 anvisar ett investeringsanslag av 367 600 000 kr.,
2. att riksdagen bemyndigar Kungl. Maj:t att i enlighet med vad departementschefen förorddat inrätta tjänster på löneplan C vid statens järnvägar,
3. att riksdagen avslår motionerna I: 83 och II: 96.

Luftfartsverket

5. Luftfartsverkets anslagsbehov. Kungl. Maj:t har (s. 181—206) föreslagit riksdagen *dels* att för budgetåret 1970/71 under luftfartsverkets fond anvisa i statsrådsprotokollet angivet investeringsanslag av 48 000 000 kr., *dels* att besluta att, i enlighet med vad departementschefen förorddat, en central skola för gemensam utbildning av civila och militära flygtrafikledare skall inrättas.

I de likalydande motionerna I: 730 av herrar Strandberg och Brundin samt II: 817 av herr Clarkson och fru Sundberg har yrkats att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om sådan översyn av Bestämmelserna för civil luftfart att okontrollerad VFR-flygning kan ske på 5 500 fot under luftlederna och kontrollerad VFR-flygning (CVFR) i desamma.

Utskottet. För budgetåret 1970/71 har luftfartsverket räknat med en total investeringsomslutning om 72,7 milj. kr. varav 59,0 milj. kr. för arbeten som förutsätter medverkan från kommuner enligt de normer för vilka redogjorts i prop. 1967: 57 (s. 48). Efter avdrag för kommunernas andel av kostnaderna uppgår statens del av det totala investeringsbeloppet till 50,6 milj. kr. Departementschefen har ansett sig böra förordda en investeringsram av 46,3 milj. kr. Detta motsvarar den statliga andelen av en investeringsvolym av sammanlagt 68,1 milj. kr.

I den beräknade investeringsvolymen ingår 27,7 milj. kr. för förut anmälda arbeten som pågår eller kommer att påbörjas under innevarande budgetår. Här avses bl. a. anläggande av uppställningsplatser inom det nya stationsområdet på Arlanda flygplats samt arbeten på den nya flygplatsen vid Sturup, som beräknas kunna tas i bruk under hösten 1972. För nya investeringar under budgetåret har departementschefen tagit upp 40,4 milj. kr. Härav beräknas 23,3 milj. kr. för arbeten på Arlanda flygplats samt 2,0 milj. kr. för påbörjandet av utrednings- och projekteringsarbeten för en ny flygplats i göteborgsregionen som ersättning för Torslanda flygplats. På flygplatserna i Kiruna och Sundsvall/Härnösand räknar departementschefen med vissa kapacitetsförstärkande investeringar.

Under punkten 1 i det föregående har utskottet förklarat sig kunna godta den av Kungl. Maj:t förordade investeringsomslutningen för luftfartsverkets del. Utskottet tillstyrker också den föreslagna fördelningen på olika utgiftsändamål samt anslagsberäkningen.

I statsrådsprotokollet har departementschefen tagit upp vissa frågor om utbildning av flygtrafikledningspersonal. I anslutning härtill har erinrats om att flygtrafikledningskommittén i sitt delbetänkande funnit att en ytterligare civil/militär samordning kan göra trafikledningen effektivare och därmed bidra till ett bättre och säkrare utnyttjande av luftrummet. I enlighet med kommitténs förslag förordas att en central skola inrättas för gemensam utbildning av civil och militär flygtrafikledningspersonal, varvid nuvarande skolor — luftfartsverkets trafikskola och flygvapnets flygtrafikledningsskola — upphör. Den nya skolan, som anses böra lokaliseras till Sturup, förutsätts få en självständig ställning med egen styrelse under kommunikationsdepartementet. Styrelsen skall enligt förslaget bestå av representanter för luftfartsverket och flygvapnet och kostnaderna för skolan fördelas mellan de två huvudintressenterna efter beställd utbildningskapacitet.

Utskottet finner för sin del den förordade samordningen riktig och inte minst ur flygtrafiksäkerhetssynpunkt angelägen och har följaktligen inte funnit anledning till erinran mot vad departementschefen anfört i berörda frågor.

I motionerna I: 730 och II: 817 har yrkats att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer om viss översyn av gällande bestämmelser för civil luftfart. Utredning av de i motionerna aktualiserade frågorna pågår emellertid redan, enligt vad utskottet erfarit, genom en särskild arbetsgrupp inom flygtrafikledningskommittén. Under hänvisning härtill finner utskottet motionerna inte böra föranleda någon riksdagens åtgärd och avstyrker därför desamma.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen, i enlighet med vad departementschefen i statsrådsprotokollet förordat, beslutar att en central skola för gemensam utbildning av civila och militära flygtrafikledare skall inrättas,
2. att riksdagen till *Flygplatser m. m.* för budgetåret 1970/71 anvisar ett investeringsanslag av 48 000 000 kr.,
3. att riksdagen avslår motionerna I: 730 och II: 817.

Statens utlåningsfonder

6. Statens lånefond för den mindre skeppsfarten. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (s. 207) och hemställer

att riksdagen till *Statens lånefond för den mindre skeppsfarten* för budgetåret 1970/71 anvisar ett investeringsanslag av 1 000 kr.

Fonden för låneunderstöd

7. Garanti till Aktiebolaget Aerotransport för 1969/70. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (s. 208) och hemställer

att riksdagen till *Garanti till Aktiebolaget Aerotransport för 1969/70* för budgetåret 1970/71 anvisar ett investeringsanslag av 7 500 000 kr.

Diverse kapitalfonder

Statens vägverks förrådsfond

8. Vägmaskiner m. m. Kungl. Maj:t har (s. 209—213) föreslagit riksdagen att *dels* under statens vägverks förrådsfond för budgetåret 1970/71 anvisa i statsrådsprotokollet angivet investeringsanslag av 56 200 000 kr., *dels* medge att statens vägverk lämnas i statsrådsprotokollet angivet beställningsbemyndigande.

Utskottet. För investeringarna i statens vägverks förrådsfond föreslår departementschefen för budgetåret 1970/71 en medelsförbrukningsram av 56,0 milj. kr., vilket i förhållande till vägverkets förslag innebär en minskning med 18,2 milj. kr.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag rörande investeringarna i förrådsfonden för budgetåret 1970/71. I anslutning härtill vill utskottet understryka departementschefens uttalande att det är angeläget att vägverket intensifierar arbetet med att ta fram ytterligare material som belyser ekonomin i fordons- och maskinförvaltningen samt möjliggör bättre jämförelser med aktuella kostnader vid förhyrning av sådan materiel. Utskottet tillstyrker vidare föreslagen medelsanvisning av 56,2 milj. kr. samt att statens vägverk erhåller ett i förhållande till innevarande budgetår oförändrat beställningsbemyndigande om 30 milj. kr. för leveranser till maskincentralförrådet under budgetåret 1973/74.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen till *Vägmaskiner m. m.* för budgetåret 1970/71 anvisar ett investeringsanslag av 56 200 000 kr.,

2. att riksdagen medger att statens vägverk lämnas i statsrådsprotokollet förordad beställningsbemyndigande.

Sjöfartsverkets fond

9. Sjöfartsmateriel m. m. Kungl. Maj:t har (s. 213—216) föreslagit riksdagen att *dels* under sjöfartsverkets fond för budgetåret 1970/71 anvisa i statsrådsprotokollet angivet investeringsanslag av 22 900 000 kr., *dels* medge att sjöfartsverket lämnas i statsrådsprotokollet angivet beställningsbemyndigande.

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels de likalydande motionerna I: 713 av herr Nils-Eric Gustafsson m. fl. och II: 829 av herr Hedlund m. fl. vari hemställts att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala att ytterligare en havsisbrytare beställas,

dels motionen II: 14 av herr Westberg i Ljusdal vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt utredning samt förslag angående byggande av ytterligare en havsisbrytare,

dels de likalydande motionerna I: 710 av herr Olle Eriksson och II: 818 av herr Dockered vari hemställts

att riksdagen anhåller att åt statistiska centralbyrån uppdrages att statistiskt på lämpligt sätt redovisa *hela* det inrikes sjötransportarbetet på svenska vattenvägar inklusive transport av export- och importgods, varigenom sjöfartens avlastande roll i förhållande till väg- och järnvägstransport kan klarläggas,

att riksdagen uttalar att tidigare föreslagna eller beslutade förbättringar i Trollhätte kanal, Södertälje kanal och Göta kanal mellan Vänern och Vättern m. fl. inte kan anses slutligt motsvara behovet av inre sjöfart, vars framtida tekniska förutsättningar trots utredningar under 1960-talet ej klarlagts,

att riksdagen begär att sjötransporternas samband med samhällsutvecklingen, deras inverkan på andra trafikgrenar och deras framtida möjligheter i Sverige utredes genom opartisk svensk och utländsk expertis obunden av partsintressen inom sjöfarten, järnvägen och vägväsendet, varvid i första hand eftersträvas en lösning av Väner- och Vätternområdets och Mälarens transportproblem i ett sammanhang såsom en för Mellansverige gemensam transportfråga i anslutning till den framtida bebyggelseplaneringen och lokaliseringpolitiken samt att därvid särskilt möjligheterna till en bergkanal mellan västkusten och Vänern undersökes liksom möjligheterna att utnyttja kanalen för vatten- och atomkraftverk samt viss del av sprängstensmaterialet från kanalbygget för skapande av flygfält m. m.,

att medel för detta ändamål anslås i en utsträckning som möjliggör en helt annan prioritering av mellansveriges transportfråga i ett större sammanhang än vad som skett hittills med hänsyn till att kostnaderna för en så omfattande genomlysning av samhällets transporter, varom här är fråga, måste anses falla inom det för landet i sin helhet betydelsefulla lo-

kaliseringspolitiska fältet och inte enbart betraktas som en fråga om viss sjötransport,

att riksdagen samtidigt uttalar sitt intresse för en analys av trafikpolitikens verkningar på sjöfartsområdets jämfört med landtrafikens utveckling,

dels de likalydande motionerna I: 729 av herr Strandberg och II: 841 av herr Petersson i Gäddvik, vari yrkats, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om utredning genom vederbörlig myndighet om fördjupning av farleden till Karlsborg.

Utskottet. För investeringarna i sjöfartsverkets fond föreslår departementschefen för budgetåret 1970/71 en ram för medelsförbrukningen om 21,8 milj. kr. Härav belöper 9,8 milj. kr. på objektgruppen sjösäkerhet och 1,6 milj. kr. på utrustning för sjökartläggning. Under objektgruppen isbrytarfartyg tas upp ett belopp av 10,4 milj. kr. avseende den nya isbrytaren, som levererades i oktober 1969.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag rörande investeringarna i sjöfartsverkets fond för budgetåret 1970/71. Vad departementschefen därvid i övrigt anfört och förordat har inte gett utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande. Utskottet tillstyrker sålunda föreslagen medelsanvisning av 22,9 milj. kr. samt att sjöfartsstyrelsen erhåller ett i förhållande till innevarande budgetår oförändrat beställningsbemyndigande av 5 milj. kr. för leveranser av sjöfartsmateriel under budgetåret 1972/73.

I motionerna I: 713 och II: 829 har yrkats att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär att ytterligare en *havsisbrytare* beställes. Vidare har i motionen II: 14 begärts att riksdagen anhåller om skyndsamt utredning och förslag angående byggande av ytterligare en isbrytare.

I anslutning härtill må erinras om att sjöfartsverket i sin framställning om anslag för nästa budgetår och i sin verksamhetsplan för budgetåren 1969/70—1974/75 redogjort för innebörden av det program som verket i samråd med isbrytarnämnden utarbetat för den statliga isbrytarverksamheten. Såsom verket i samband därmed förutsatt levererades den nya isbrytaren Njord under hösten 1969 och slutbetalning för densamma sker under budgetåret 1970/71. Vidare räknar verket, liksom i petita för innevarande budgetår, med anskaffning av en ny isbrytare i mitten av 1970-talet. För projektering av denna upptas i förenämnda plan ett belopp om 1,0 milj. kr. avseende budgetåret 1972/73 och för delikvider sammanlagt 25 milj. kr. avseende budgetåren 1973/74 och 1974/75.

Utskottet delar uppfattningen att behov av ytterligare en *havsisbrytare* föreligger. Särskilt innevarande års mycket besvärliga issituation belyser nödvändigheten av tillgång till erforderliga isbrytarresurser. Det synes därför vara angeläget att en nyanskaffning sker något tidigare än vad sjöfartsverket förutsatt samt att medel för projekteringskostnader m. m. ställs till

verkets förfogande. Utskottet finner det sålunda önskvärt att Kungl. Maj:t snarast prövar frågan härom samt om möjligt redan i nästkommande års statsverksproposition beräknar medel för ändamålet. Vad utskottet sålunda anfört bör av riksdagen ges Kungl. Maj:t till känna.

I motionerna I: 710 och II: 818 har framförts en rad yrkanden rörande *inrikessjöfarten m. m.* De av motionärerna i samband därmed aktualiserade frågorna har emellertid av utskottet vid höstsessionen av fjolårets riksdag ingående behandlats i dess utlåtande nr 178 angående Vänerns och Vätterns förbindelse med västerhavet m. m. Under hänvisning bl. a. till vad utskottet därvid anfört finner utskottet motionerna inte böra föranleda någon åtgärd från riksdagens sida och avstyrker därför desamma.

I motionerna I: 729 och II: 841 har yrkats att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer om fördjupning av *farleden till Karlsborg*.

Frågan om eventuellt statsbidrag till de med en sådan fördjupning förenade kostnaderna synes böra prövas i härför föreskriven ordning. Med hänsyn härtill och då det i första hand synes böra ankomma på närmast berörda intressenter att ansöka om dylikt bidrag anser sig utskottet inte böra tillstyrka någon åtgärd från riksdagens sida i frågan. Motionerna avstyrks sålunda.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Sjöfartsmateriel m. m.* för budgetåret 1970/71 anvisar ett investeringsanslag av 22 900 000 kr.,
2. att riksdagen medger att sjöfartsverket lämnas det i statsrådsprotokollet förordade beställningsbemyndigandet,
3. att riksdagen i anledning av motionerna I: 713 och II: 829 samt II:14 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört beträffande behovet av en ny havsisbrytare,
4. att riksdagen avslår motionerna I: 710 och II: 818,
5. att riksdagen avslår motionerna I: 729 och II: 841.

Stockholm den 3 mars 1970

På statsutskottets vägnar:

BIRGER ANDERSSON

Vid ärendets slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Birger Andersson (s), Virgin (m), fru Wallentheim (s), herrar Mårtensson (s), Per Jacobsson (fp), Bertil Petersson (s), Bengt Gustavsson (s), Bengtson (cp), Herbert Larsson (s), Nyman (fp), Hjorth (s), Wååg (s), Lindblad (fp), Strandberg (m) och Olle Eriksson (cp) samt

från andra kammaren: herrar Karlsson i Olofström (s), Almgren (s), Mellqvist (s), Eliasson i Sundborn (cp), Gustafson i Göteborg (fp), Nordstrandh (m), fru Lewén-Eliasson (s), herrar Bergman (s), Lindholm (s), Nilsson i Tvärålund (cp), Lindahl (s), Cassel (m), Eskel (s), Andersson i Knäred (cp) och Mundebo (fp).

Reservationer

1. vid *punkten 1* (Investeringsplan för kommunikationsverken m. m.) beträffande *viss minskning av investeringsanslagen* av herrar Virgin (m), Strandberg (m), Nordstrandh (m) och Cassel (m) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 3 som börjar med »Utskottet vill» och slutar med »i fråga» bort ha följande lydelse:

»I likhet med motionärerna finner utskottet den av Kungl. Maj:t vid anslagsberäkningen föreslagna marginalen om 10 % vid nuvarande sysselsättningsläge obehövlig. Skulle mot förmodan ett mycket trängande anslagsbehov uppstå bör detta i stället tillgodoses genom förslag på tilläggsstat, varigenom riksdagen får möjligheter att i sedvanlig ordning pröva de ifrågasatta anslagens behövlighet. På sålunda anförda skäl och med beaktande jämväl av vad motionärerna i övrigt anført tillstyrker utskottet motionärernas yrkande om en sammanlagd minskning med 100 milj. kr. av anslagen under här ifrågavarande fonder.»

dels utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen med bifall till motionerna I: 735 och II: 836 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anført beträffande investeringsplan för kommunikationsverken m. m.,»

2. vid *punkten 4* (Statens järnvägars anslagsbehov) beträffande *elektrifiering av järnvägslinjen Borlänge—Mora* av

a. herr Mellqvist (s)

b. herr Eliasson i Sundborn (cp).

3. vid *punkten 9* (Sjöfartsmateriel m. m.) beträffande *fördjupning av farleden till Karlsborg* av herr Strandberg (m).